GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_4$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sunátória.

Anulu XXXIII.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tas'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 28. Brasiovu 23 11 Aprile **1870.**

MONARCHI'A AUSTRO-UNGARICA.

Transilvani'a.

Programa

pentru sinodulu archidiecesanu ortodoxu conchiamatu pre Duminec'a Tomei 1870.

1. Duminec'a Tomei la $8^1/_2$ óre incepérea santei Litargii cu chiamarea santului Duchu.

2. Duminec'a Tomei la 11 óre inainte de amédi deschiderea sinodului prin cuventarea presidiale.

3. Constitutiunea provisoria a unoru notari sinodali.

4. Verificarea membriloru.

Apoi in dilele urmatórie se voru tractá pre rondu cele prescrise in §§-ii 94, 95 si 96 din statutulu organicu.

Dela presidiulu sinodului archidiecesanu.

Alegerea la sinodulu archidiecesanu gr. or.

Din Cincu mare ni se repórta decursulu alegeriloru cu resultatu, ca din partea clerului s'a alesu par. protosincelu Nicolau Popea; dintre mireni dd. Ioane Tecontia si Moise Branisce ausc. judecatorescu. Pana acum se mai afla alesi din cleru: PP. protop. Ioane Hanea, Ioane Panoviciu, Iosifu Baracu, Ioane Metianu, Ioane Ratiu, Ioane Papiu, Petru Popescu, Nicolau Popovitiu, Moise Lázár, Georgiu Tamasiu, Alecsandru Tordasianu, Ioane Galu, Parteniu Trombitasiu, Ioane Tipeiu. Profes. si preuti Ioane Popescu, Zacharia Boiu. Admin. prot. Nicolau Fodoreanu, par. Vasiliu Rosiescu, adm. prot. Samuiele Cupsia.

Mireni se mai alesera: DD. Elia Macelariu, Iacobu Bologa, Dr. Hodosiu, Petru Rosca, Branu de Lemény, Codru Dragusianu, Rubinu Patiti'a, Dr. Galu, Dr. Tincu, Dr. Petcu si Petru Nemesiu, Ioane cavaleru Puscariu, Ioane Paraschivu, I. Munteanu, Nic. Christea, I. Nouacu de Huniadu, I. Siandru si I. Pop'a.

Program'a romaniloru din Turd'a

in fói'a maghiara „K. Közl." si senatulu scolariu alu Albei inferióre.

Dóue corespundentie din Nr. 45 alu diuariului „K. Közl.", datate din Aiudu, ne tragu asupra loru atentiunea; un'a este unu reportu despre siedinti'a senatului scolasticu, éra cealalta despre siedinti'a comitetului permanente alu comitatului Albei inferióre. Dupa cum vedemu in ambele siedintie romanii au fostu bine representati, de unde se póte si asteptá, ca in ambele locuri voru fi desvoltatu si óre care activitate cu vreunu resultatu, ca-ce si „K. K." dice, ca program'a dela Turd'a avù acelu resultatu, ca venira acum si romanii la adunare.

Cu durere trebuie se constatamu, ca despre activitatea publica a romaniloru, din mai multe jurisdictiuni ale Transilvaniei, din pén'a romanésca mai ararcori potemu se aflamu cate ceva, — in specie si despre activitatea romaniloru, cei una data fórte bravi, din comitatulu Albei inferióre pre ararcori cate ceva. — Deci, pana ce vomu poté primi dr' ceva deadreptulu, despre activitatea romaniloru in cele dóue siedintie mai susu memorate, fia-ne ertatu a face o mica recensiune la cele impartasite de „K. Közl.".

Despre siedinti'a senatului scolasticu din „K. Közl." aflamu, ca au fostu de facia 9 membrii unguri, 8 romani si 2 sasi. Romanii dara s'au aflatu intr'unu numeru considerabilu; ce au facutu densii acolo „K. Közl." nu ne spune, — ne ar' interesá inse a sci, ca dupa ce „Federatiunea" disese odata despre membrii romani ai acelui senatu, cumca juramentulu l'au depusu in limb'a maghiara? facut'au astadata celu pucinu atata, pentru reparrea onórei cei d'antaiu, cá se pretenda, cá protocolulu senatului scolasticu se se pórte si autentifice si in limb'a romanésca séu odata romanesce alta data maghiaresce? Dupa cum se face acést'a d. e. in senatele scolastice ale comit. Clusiu, Doboc'a, Solnocu etc. „K. Közl." despre acésta nu ne spune nemica; — ne spune inse, ca luandusc la desbatere unu rescriptu ministeriale, in carele se provóca senatulu scolariu, cá se-si dè opiniunea despre necesitatea infiintiarei unui cursu supletoriu pentru invetiatori, pedagogi si despre loculu, unde ar' fi de a se infiintiá? Ne spune apoi totu citatulu diuariu maghiaru, ca s'a facutu conclusulu, cá cursulu supletoriu pedagogicu se se infiintieze pre spesele statului in Aiudu, Alb'a Iulia si Abrudu, éra confesiunile se pórte spesele de intertentiune si calatoria pentru invetiatorii ce voru frecventá acestu cursu. Nu scimu, ca óre membrii romani din sen. scolariu, partinitau acestu conclusu, ori au fostu de alta opiniune si au remasu in minoritate coversindui plusulu de 1 maghiaru si doi sasi; — atata inse trebuie se afirmamu, ca déca romanii au partinitu acestu conclusu, atunci au facutu de buna sém'a, ca n'au cetitu legea de instructiune publica, séu ca nu prevedu consecintiele, ce se potu deduce din acestu conclusu in desfavorulu confesiuniloru. In comitatulu Clusiului se adase conclusulu, ca cursulu suplementariu, déca are se se infiintieze, se póte infiintiá in Clusiu, — éra cu privire la necesitatea lui se rescrisa in. ministeriu de cultu, cá se intrebe mai antaiu confesiunile, a caroru suntu scólele din teritoriulu comitatului. Se vede, ca senatulu scolariu nu s'a tienutu competente se voteze redicarea de pedagogii pentru dascalii deosebiteloru confesiuni. Acestu conclusu in comit. Clusiului s'a facutu la propunerea unui membru romanu si e basatu pre legea de instructiunea publica (articulu XXXVIII 1868), dupa care confesiunile au dreptulu asi sustiené si mai departe scólele loru confesionale si a denumi in acele pre invetiatori, éra §-lu 133 alu citatei legi dice, despre invetiatorii, cari n'au absolvatu vreo preparandia publica, si nu suntu provediuti cu diploma de preparandi, ca dintre ei ceia, cari la publicarea acestei legi voru fi deja aplicati se lasa in statiunea loru, suntu inse indatorati, asi probá esperientí'a si pracs'a loru in instructiune inaintea autoritatei superióre. Cari nu potu probá aceste, in dilele vacatiunei de véra se potu constringe se invétie suplementarie inca mai de aprópe preparandia." De aici se vede:

a) Cumca cursulu supletoriu au de alu frecuentá numai acei dintre invetiatorii fostu aplecati la introducerea acestei legi, cari toti suntu confesionali, ca-ci scóle comune atunci nu potea se ecsiste, cari prin superioritatile loru eclesiastice se voru fi dechiarandu de neapti pentru portarea mai de parte a oficiului loru si ca

b) aceia voru fi indreptati asi intregi invetiamentulu la cea mai de aprópe preparandia. Cetindu legea, puna -si acuma fiacare membru alu senatului scolariu din com. Albei intrebarea, ca necesaria este infiintiarea cursuriloru suplementari de preparandia, cele propuse prin in. ministeriu de cultu si instructiunea publica si de buna séma si va respunde: — asta este tréb'a confesiuniloru, caci autoritatile confesionale singure potu sci, ca au densele astadi in scólele confesionale aplecati invetiatori de aceia, cari nu suntu apti pentru de asi portá si mai departe oficiulu loru. — Acestea autoritati au de asi ecsaminá pre aceia, ce nu suntu provediuti cu diplóme preparandiale, — densele apoi au a le dá si testimonia de aptitate, spre continuarea oficiului loru; — densele au a indreptá, déca voru afla de lipsa pre unulu séu altulu, cá in timpulu vacatiunei se-si intregésca studiale, la cea mai deaprópe preparandia, d. e. la Blasiu, séu déca n'au preparandia, densele potu se spuna, ca au lipsa, cá statulu se le infiintieze cursuri preparandiale supletórie, dar' numai in limb'a romana — cate? si unde? Se pare, ca senatulu scolasticu alu comit. Albei inferióre, este de opiniunea, ca fiacare invetiatoriu confesionale, are de a frecventá vér'a cursulu suplementariu, — ca-ci altmintrelea nu aducea conclusulu citatu, — dara de buna séma nu decidea, ca spesele singuratecilloru cu invetiamentulu se le pórte confesiunile. Ce voru dice confesiunile, buna óra gr. cat. si gr. resarit. din comitatu, déca voru fi silite cá se-si tramita invetiatorii, pre cate 3 luni de véra, la Aiudu, Belgradu si Abrudu, la scólele regimului se invetie carte ungurésca, apoi se platésca pentru ei spesele de drumu si de intertentiune pre acestu timpu? atunci candu pre unele locuri si salariulu ordinariu alu dascaluilui lu poti scóte numai cu mare necasu. Au nu voru dice in multe locuri comunele confesionali, cá se li se redice scóle comune, prin regimu, vedi bine totu pre spesele loru, numai cá se scape de nóuele greutati, ce le a incarcatu senatulu scolariu pe gutulu confesionalistiloru? Domniloru consiliari scolastici romani! — ceva-si mai multa atentiune merita scólele confesionale! — Scimu cu totii, ca beseric'a si scól'a confesionale ne au conservatu nationalitatea!

Din nou repetimu, ca oserbarile nóstre le-amu facutu pre basea celoru cetite in „K. Közl." si ne ar' paré fórte bine, candu amu primi inscintiari dela ai nostrii, — despre adeverat'a stare a lucrului.

Academi'a romana.

(Urmare.)

Necesitatea academiei la romani de

Simeone Barnutiu.

Onorati Ascultatori!

Cas'a culturei nóstre nationali n'are nici fundamentu, nici coperisiu, ea este numai in aeru, ca n'avemu nici scóle satesci, elementari, reali; nici scóle inalte. Puneti care veti voi se fia fundamentulu: o cele mai denainte, o ceste din urma, ori amendóue dimpreuna cu tóte institutele nationali, din care scaturesce cultur'a altoru natiuni, si romaniloru nici de nume nu le suntu cunoscute pana acum. Nici nu e de lipsa a ne certá, care este fundamentulu: scólele comunali, elementari, au gim-

nasiele; universitatea, séu societatile economice, literarie si altele cá aceste? pentruca la urma numai o sciintia este, si radiele ei tóte respandescu lumina preste natiune, tóte o incaldiescu, tóte o intarescu, tóte-i folosescu, tóte-i suntu de lipsa, ma cu tóte aceste nu va negá nimene, ca unele parti ale scientiei nu suntu mai de lipsa decatu altele, dupa impregiurarile timpului si ale locului, in care se afla natiunea, si dupa indigintiele ei: asia natiunea nóstra are acum mai neaperata lipsa de academia decatu de episcopii nóue, precum dicea si Gazet'a mai adeunadi, de teatru, adaugu eu, si de beserica cá a Santului Petru din Rom'a, séu cá a St. Stefanu din Vien'a, bine ca si acestea se numera intre midiulócele culturei, precum totu omulu sci, si bine, ca si acestea inca suntu necesarie, si intr'alte impregiurari nici n'ar puté fi natiunea fara de ele, ma mie mi se pare, ca cu tóte aceste acum e mai **neincungiurata** necesitatea academiei.

De candu se cerne caus'a academiei OO. AA.! amu auditu pe unii, dicundu, ca cu universitatea nu se cultiva natiunea; ma dis'a acésta numai intr'atatu este adeverata, ca universitatea singura nu respunde tuturoru lipseloru natiunei déca nu va avé natiunea, afara de universitate, si alte institute, pentrucа barbatii ci nu se potu face toti doctori de teologia si de filosofia, ci partea loru cea mai mare se va ocupá totudeun'a cu lucrarea pamentului, alta parte cu maiestriele si cu celelalte ramuri ale vietii sociali, pentru care se ceru asiedíamente speciali; ma, despre alta parte éra este adeverata, ca fara de Universitate, Academia, Ateneu, séu ori cum se se numésca acestu asiedíamentu alu sciintieloru mai polite, natiunea nóstra **nici odata** nu va puté stá alaturea cu natiunile conlocuitórie, nici nu va puté merge alaturea cu ele pe calea culturei, ci va remané totudeun'a in nesciinti'a strabuniloru sei, si in **sierbitutea** celoru mai culti decatu ea; despre acést'a voiu se dicu óre cate cuvinte; ve rogu, ascultati-me!

Ce este universitatea? Si ce influintia are in sórtea natiuniloru? Universitatea este unu institutu de invetiamentu, care, dupa organisatiunea sa de astadi, are patru parti si facultati: facultatea teologica, juridica, medica si filosofica.

Facultatea teologica invetia pe cetatienii se, cum se traga la sine animele ómeniloru, si cum se le guberne, ce e dreptu, pe calea catra imperati'a ceriuriloru, ma oricum, ei guberna, si intru atat'a domnescu preste credintiosii loru, adeveratu ca numai prin puterea cuventului, ma oricum, ei domnescu, si poporulu asculta, crede si face.

Facultatea legiloru invetia maiestri'a de a guberná pe ómeni, nu cu puterea cuventului, ci cu asprimea legiloru, asia dara si din facultatea acést'a esu totu gubernatori (deregatori, judecatori, advocati s. a.), cari domnescu preste ómeni, adeveratu, ca dupa sunetulu legiloru, ci ori cum, totu domnescu, si poporulu asculta, se teme si face.

Facultatea medica invetia maiestri'a de a dá inderetu ómeniloru sanetatea perduta, si doctori, domnescu cu maiestri'a loru nu numai preste popóra, ci si preste domnitorii popóreloru, si i pleca pe toti de a asculta, spera si facu.

Facultatea filosofica cerca adeverulu si dreptatea, si cu sperementele sale cele cotediatórie masura cerulu si pamentulu, alege ce e bunu din ce e reu in dogmatele mediciloru, juristiloru, si cu tóte, ca este in urm'a celorulalte facultati, totusi domnesce preste ele, si la urma, ii aduce pe toti ómenii de asculta, se pleca si facu, a uneori tocma si acea despre ce nici n'ar fi visatu mai nainte, cum'a fostu stergerea iobagiei.

Numai din acésta descriere a universitatii inca credu, ca veti vedé de ajunsu OO. AA.! ce influintia are ea in viéti'a natiuniloru, finduca din universitati esu gubernatorii si domnitorii popóreloru, bine se me intielegeti OO. AA.! ca notele aceste ale facultatiloru pana aici nu le amu dusu, cum se dice, tacsative, ci numai ecsemplificative, spre inlustrarea adeverului, cumca universitatea cresce domni pentru popóre, pentru acesta nici nu va fi de lipsa cá se me iè unulu din Aristoteles, de ce n'amu disu nemica de Entelechia; altulu din St. Thomas Aquinas, de ce n'amu disu nemica de idiomatum communicatione; alu treile din Hegel de ce n'amu disu ceva si de „Alles vernünftige ist wirklich, und Alles wirkliche ist vernünftig“, si alte lucruri de aceste, care numai Hegel si Aristoteles le au intielesu, si n'au de a face nimicu cu scopulu vorbirei mele, ca eu cu acésta descriere numai atatu vreu se aretu, cumca teologi'a a domnitu sempre, si domnesce preste sufletele si animele ómeniloru; jurisprudenti'a preste persón'a si averea; medicin'a preste viéti'a si averea loru; si filosofi'a preste tóte, bine séu reu? este alta intrebare, ma atatu este adeverata, ca universitatile n'au mai pucina influintia in natiuni, nici nu domnescu mai pucinu preste densele, decatu gubernatorii, cari esu dintr'ensele, preste supusii loru. (Va urmá.)

De langa **Oltu** 18 Aprile n. 1870.

Cestiunea congresului metropolitanu gr. cat.

Scirea primita (si nerevocata pana acum) din unele diuarie romane, cumca Esc. Sa ministrulu de cultu si instructiune, ar' fi denegatu romaniloru gr. cat. tienerea congresului metrop. din provinci'a metropolitana a Albei Iulie, a produsu si pre la noi cea mai dureróa impresiune, cu atatu mai vertosu, cu catu ca intr'unu statu ce se numesce constitutionale, cu beserice autonóme, nici ca ne potemu intipui, cum póte fi acea, ca pre candu celelalte beserice din patria se misca liberu pre terenulu autonomicu-constitionale, si-si organiséza dupa cerintiele timpului, afacerile loru interne, singuru numai beseric'a gr. cat. se fia impedecata, cá se nu-si póta organisá afacerile sale bes. pre basea autonomiei sale constitutionale. Cestiunile, ce astepta deslegarea loru intru unu congresu metrop. suntu numeróse si de o importantia vitale, si totu timpulu perdutu in ast'a privintia, nu se mai póte repará. Au dóra, pentru acesta nu se concede romaniloru gr. cat. a-si poté tiené doritulu congresu metrop., cá se se védia constrinsi a participá la congresulu rom. cat. autonomicu din Pest'a? Noi abia potemu crede asia ceva, ca-ci poporulu si clerulu gr. cat. s'a dechiaratu destulu de apriatu in ast'a privintia. Si apoi si pentru casulu, candu ar' ecsiste afaceri comune intre rom. cat. si intre gr. cat., dupa opiniunea nóstra, numai congresulu metrop. ar' fi competente, se se pronunciá in astu obiectu, in numele resp. provincie metrop. Nu scimu, déca din partea ordinariateloru gr. cat. s'a facutu pana acum ceva remonstratiuni pentru aperarea drepturiloru beserice nóstre si resp. in favórea esoperarei congresului metrop., atat'a scimu, ca unele protopopiate si-au implenitu in ast'a privintia datória; staruindu totudata cu tóta energi'a la ordin. resp. pentru conchiamarea catu mai curendu a doritului congresu. —

V.

Sangeorgiu de Campia 10 Aprile.

In comitetulu comitat. tienutu in Clusiu in 21 si 22 Martiu a. c. s'a denumitu una comisiune investigatória in caus'a acusariloru tramise in contra miseliciloru ne mai audite si petrate de solgabiroatulu Ormenisiului de Campia, comisiunea e numita din Matskási Pál jude supremu, Ioane Hosszu si Szörtsei Adám cá membrii comitatensi. — In Ormenisiu eri s'a inceputu investigatiunea. — Inainte de tóte s'a pertractatu „**legatu in fidiliesiu**“ alui Man Gura din Tusinu patratu cu fiiulu seu Mihailu. Acesta cá victima a legatului in fidilesiu pentru totudeun'a cu pitiórele sgricite cá schilaru s'a adusu in carutia, unde prin 2 vlsa reperta si prin 3 martori, precum si prin marturisirea judelui comunale Katerig Vasilie s'a **constatatu** procedur'a legatului in fidilesiu pe deplinu si oficialminte. — Dupa amédi investigarea s'a continuatu cu alte miselii, despre care la timpulu seu. L. S.

Clusiu 8 Aprile 1870.

„Inaltiate imperate!
Mai privesce si la spate,
Unde nui plou de dreptate.“

In 21 si 22 a lunei trecute tienú comitetulu permanente alu comitatului Clusiului siedintí'a sa cuartale in Clusiu, sub presidentí'a comitelui supr. conte Eszterházy. S'au petrecutu aici unele lucruri, cari nu potu fi trecute cu tacerea, ci din contra merita a se face cunoscute publicului romanu.

Óa de comunu si asta data, dupa vorbirea de deschidere a comitelui supr., urmá relatiunea judelui primariu dela administratiune despre resultatulu administratiunei politice sub cursulu timpului dela adunarea trecuta pana la cea de facia. Acolo s'a facutu mentiune de multe cifre, buna óra, de numerulu celoru asentati la armata si la militi'a tierei (honvedime), despre numerulu transgresiuniloru etc.

Dara nici in reportulu despre resultatulu asentarei, nici in celu despre transgresiunile dejudecate nu se atinse impregiurarea, ce o scrisese „Federatiunea“ ca v.-comitele **Gyarmathy mesurase cate 12 bote la vreo 5** feciori, pentruca cereau de a fi inrolati la armata si nu la honvedi si denegara a depune juramentulu la trup'a celoru din urma; nu se facu dieu mentiune, cu tóte, ca „M. Polgár“ diuariu maghiaru din Clusiu si a fostu sprimatu dorinti'a, cá se védia facundusse mentiune in reportulu judelui primariu despre pasirea energiósa a numitului v.-comite, facia cu renitentii recruti. Indeslertu d. „M. Polgár“, asta data remasesi rusinatu, ca-ci nici intre membrii comitetului comitatului nu se aflá nici unulu, carele se-ti fi multiumitu acea dorintia, cá se interpeleze oficiolatulu pentru mesurele ne prescrise prin nici o lege, — ce le-a observatu d. v.-comite*) facia cu numitii recruti!

Urmá relatiunea judelui primariu dela tribunalu. Din acésta cu bucuria trebuie se constatamu, cumca la cei doi judi singulari romani din comitatu, — la alu Gilcului si Mocsiului nu s'au aflatu restantie. O icóna trista ne pusa inse inaintea ochiloru d. jude primariu, in relatiunea sa despre starea ticalósa a carceroloru comitatului. A spusu, ca localitatile acestor'a suntu pucine, mici si nesanetóse, intru atata, ca in scurtu timpu trei arestati au muritu intr'o incapere cu cei sanetosi.

Audi dle ministru alu justitiei! ce ne spune presiedintele tribunalului din capital'a tierei? Óre prin provincia nu se va fi intemplandu asemenea casuri? Unde e securitatea vietii?

Din siedinti'a acést'a a comitetului merita a se mai reinprospetá, dóue interpelatiuni facute oficiolatului, din partea a **doi romani.**

Prim'a interpelatiune a facut'o proprietariulu din Sant-Georgiulu de campia Ludovicu Simonu, cu privire la absusurile ce le comite judele procesuale Siko, in cercuiu Ormeniisiului, — totu acelu jude proc. pentru a carui torture facú si Hodosiu interpelatiunea sa in dieta. In urm'a interpelarei acesteia, dupa ce fú indreptatu, ca agravamenile se le dè in scrisu, ce interpelantele si facú fara intardiare, se esmise o comisiune spre a face cercetare in contra numitului jude proc. Resultatulu lu vomu vedé la adunarea mai de aprópe a comitetului. (Tu-pilata?)

A dóu'a interpelatiune a facut'o oficiolatului d. preotu Ioane Hossu din Milasiulu mare. Dsa descopere comitetului, cumca oficiolatulu a emisu óre care instructiune cu privire la repartitiunea contribuiriloru la portarea sarcineloru comunale, — dupa carea acestea contribuiri se facu dupa fumuri si nu dupa fiorinulu de contributiunea directa de pamentu, dupa cum s'au facutu acestea in timpulu absolutismului si dupa acesa sub provisoriu, spune, ca d. e. in comun'a Milasiulu mare, celu din urma **hurubasiu,** carele este porcariu ori vitielariu, in curtea contelui Dominicu Teleky, contribuesce tocma atat'a la suportarea greutatiloru satului, **cá si insusi numitulu conte si mare proprietariu,** ba inca mai multu, ca pre din conte nu lu tramitu la atatea postarii cu carti, ca maciuc'a s.a., dupa cum se tramite seracimea de a rondulu satului; pre langa acést'a carrele si vitele celoru seraci nu calca atat'a drumurile si podurile satului cá cele ale contelui, apoi pre judele satului si pre jurati nemenea nu i porta atata catu domnii depre la curti*).

Asia intielegeti Dróstra, domniloru proprietari maghiari egalitatea? Frumosu, dara si caracteristica!

Ei, si ce credeti, dóra comitetulu comitatului, a decisu contra dispusetiunei oficiolatului? Ferit'a Ddieu; acest'a la propunerea baronului Josika, a primitu de buna dispusetiunea oficiolatului si a indreptatu, cá cei ce se afla ingreunati prin acesa se recurga la ministeriu, parentele Hossu, dupa cum s'a sprimatu vrea se duca lucrulu si la ministeriu, — suntemu curiosi de resultatu.

Dara parentele Hossu in legatura cu spesele comunale ne mai spuse ceva; dsa intróba pe comitele supremu, ca cum este acesa, de judelo procesuale Franciscu Gyulai, din cercuiu Milasiului, locuiesce afara de cercuiu seu si cancelari'a si o tiene in Teac'a, carea éra cade afara de cercu? Cum este acesa, ca dsa silesce comunele de i platescu

*) Batai'a corporale? — o barbarismu, o tirania asiatica. Sermana civilisatiune de Bamberg-rohr! — R.

*) Acesta o patriotismulu celu laudatu?! R.

localitate de cancelaria si ca judii comunali pre spesele comuneloru se mérga la dsa afara de cercu?

Dupace mai multi unguri, atacara acestea fapte cá abusuri, oficiolatulu apromise, ca va face dispusetiuni, cá acelea se incete.

S'au facutu cu ocasiunea acést'a si colecte pentru monumentulu lui Batyányi. Colectantii unguri avura impertinenti'a, de presentara cól'a de subscriptiune si unoru romani, cari inse si respiusera cu indignatiune. Cu mirare, totusi amu cetitu in list'a contribuentiloru, publicata in „K. Közl." si urmatóriele nume: Nesztor György preotu in Desmiru si alora doi fetiori ai sei, Nesztor János asesoru si Nesztor László v.-notariu. Nu sciu, servilismulu séu ignorantí'a li condusa pre numitii domni la contribuirea de sub intrebare! Dara se le fia de bine.

Cá la tóte adunarile comitetului, asia si la acésta a fostu si prandiu foispanescu. Domnii maghiari si-au tienutu din vechime cate unu nebunu de mésa, — acést'a nu lipsesce nici dela més'a contelui Eszterházy; dorere, ca acel'a este unu romanu, proprietariu, — carele spre bucuri'a stapanilloru, la tóta més'a le cetesce cate unu versu ungurescu necalitu. Noi, ce este dreptu, nu le invidiemu fratiloru maghiari inbogatirea literaturei loru, prin necaliturile respectivului domnu, — ci lu rogamu pre respectivulu poetu, cá se tréca cu totulu in castrele patroniloru sei, ca nóue romani, numai de batjocura, nu ne trebuiescu.

Pest'a 1 Aprile 1870.

Continuare la corespondinti'a din Nr. 24 alu Gazetei!

De si tenerulu din Nr. 22 alu „Federatiunei" a trebuitu se scia, ca are de a face numai cu unu betranu, pentru ca unulu a scrisu corespundinti'a din 2 Martiu a. c. si numai in numele seu a scrisu, totusi precum se vede, uitandusi, ca scrie pentru „Federatiune, ér' nu pentru „Gur'a Satului", — s'a apucatu a trage in tarbacéla nu numai pre betranulu corespundinte, ci inca si vr'o 3—4 betrani de ai nostri intitulandu-si „lectiunea" cu aceste cuvinte: „Unii dintre betranii nostri" si amintindu apoi in cursulu prelegerei sale, de 3—4 betrani romani, cari cuprinsi cu multe alte afaceri trase firesce la indoiéla de catra tenerulu b, bagu séma cugetandu, ca si aceia nu se ocupa cu altu ceva decatu cu diurnalistic'a, n'au potutu se iè parte la conferintia. Lu intrebu inse pre d. profesoru, ca ce i au gresitu si acesti 3—4? pentrucа nu au luatu parte la conferinti'a din 28 Februariu a. c. cu atatu mai pucinu au meritatu batjocura din partea tenerului b cu catu chiaru prin absentarea loru au inaintatu séu celu pucinu nu s'a impedecatu realisarea ideei teatrului nationalu! Tenerulu dara b. trebuiea se remana pre lunga mine si pentru ca amu cutediatu a me indoi despre realisabilitatea si oportunitatea ideei aflate (?) de elu, se fi versatu atat'a veninu si se me fi imprescatu cu atat'a tina despre cata are fericirea a dispune, ér' acelora „consiliariasi", cari in materi'a ast'a nu i au gresitu nemica, se le fi datu pace! Acést'a ar' fi fostu nu numai intieleptiune, ci si omenia, la care se vede, ca tenerulu b. nu multu pricepe.

Tenerulu b. invetiatu, precum se vede, la sariturí mortale face sariturí si in etatea omeniloru, sare preste una clase a etatei, sare dela teneri indata la betrani, cá si candu intre aceste doue clase nu ar' mai fi un'a a treia — barbatii, de esti'a se vede, ca nu vrea se scie tenerulu b.

Tenerulu nostru se vede, ca a fostu fórte durerosu atinsu prin corespundinti'a mea, resp. prin insultele mele din corespundinti'a din 2 Martiu a. c. Me miru, ca e asia delicatu si susceptibilu, ca eu asia sciu, ca densulu e dedatu a insulta si batjocuri, prin urmare insultele sunt elementulu lui! In durerea sa a tipatu si strigatu catu'a venitu la gura si totu nu a spusu apriatu, ca cari parti nu i placu din acea corespundintia si prin urmare, ca unde lu dóre. Nu-mi remane dara alt'a decatu a crede, ca tóte acele si numai acele l'au vatamatu, ce au estrasu elu din corespundinti'a mea din 2 Martiu a. c., me voiu margini dara si eu a-mi face reflecsiunile mele numai la acele, comentandu firesce si cele co i a placutu tenerului p. a adauge din partea sa.

Tenerulu b. se vede a nu crede, ca eu amu si alte afaceri, nu numai a corespunde cu Gazet'a; me miru, candu dsa se vede, ca scie bine cu cine are de a face, prin urmare trebuie se scie si acea, ca eu nu sum asia de norocosu a nu avé alta ocupatiune decatu a ceti si a scrie la Gazete, cum e dlui de norocosu!

Tenerulu b. se vede, ca patriotismulu si lu atribue numai sie-si, cá virtute esclusiva a lui, pentru ca nu i place, ca amu scrisu, ca -mi „impliinescu una datorintia patriotica, candu insciintiézu Gazet'a despre cele ce s'au intemplatu in Pest'a in cans'a teatrului nationalu" séu dóra ca tenerulu b. crede, ca a nu fi pentru infiintiarea instantanea a unui teatru nationalu (dupa cum a vroitu dlui) nu e patriotismu! O domnule teuere! atunci pucini patrioti vei numera, me temu ca insusi dta nu te vei puté numí mai multu patriotu, ca ai intorsu mantau'a si in prelegerile dtale dici intr'unu locu, ca numai in 30—40 de ani se póte ca teatrulu va fi infiintiatu. Unde e patriotismulu dtale, déca numai preste 30—40 ani vrei a infiintiá teatru! Cum se potu potrivi acesti 30—40 de ani, ca „totu minutulu involve danne imense" „o una necesitate ardiente" etc., cu cari cuvinte ai fostu motivatu invitarea la conferintia l.

A vorbi despre minutu perdutu, despre necesitate ardiente, candu e vorb'a a infiintiá ceva preste 40 de ani e mai multu cá — nu spunu ce, cá se nu te vatamu, alegeti dta spresiunea potrivita! Dara cum se potrivescu acesti 30—40 de ani si cu cele ce ai scrisu in Nr. 29 si 30 alu „Familiei" din an. tr. despre: „fiacare secundu, secundu nu minutu produce danne regretabile"; — catu mai grabnica infiintiare a teatrului, a teatrului nu a fondului" „in scurtu timpu Thali'a romana va avé templulu seu" cum de ai datu in deretu?

Dar' eu ce amu disu in corespondinti'a mea? — Nu amu disu se lasamu ide'a infiintiarei unui teatru — insémna -ti bine ide'a infiintiarei unui teatru — pre timpuri mai bune, cari potu se vina mai curundu inca si de 40 de ani, si vedi atunci eu m'amu aratatu mai bunu patriotu si decatu dta! déca in astfeliu de lucruri sta patriotismulu.

Tenerulu b. a cugetatu, ca are de a face cu unu betranu venerabile pentru betranetiele sale. Mi pare reu, ca asia s'a insielatu si si-a aratatu veneratiunea sa intr'unu modu asia delicatu si umanu cum suntu scriso prelegerile lui din Nr. 22 alu „Federatiunei" catra unu omu, care pentru betranetiele sale nu póte aspirá la veneratiunea tenerului b. asigurandulu, ca pentru betranetiele sale nu póte fi venerabile din singura causa, pentru ca inca nu se póte numerá intre cei betrani, (intielege-me: cea ce in limb'a romana insemnéza betranu), — ci se numera inca pana acuma numai intre barbati!

Ca amu eu alte insusiri seu merite, pentru cari a-si puté se fiu déca nu veneratu, celu pucinu respectatu, ast'a nu esti dta tenerule b. in stare de a judecá, nici ca esti dta competentu nici n'ai maturitatea recerута, prin urmare nici ca -mi pasa cu ce opiniune esti dta despre mine; si se fi siguru, ca veneratiune si respectu din partea dtale nici ca amu asteptatu vreodata, nici ca voiu pretinde in veci, nici ca asi pune vr'unu pondu séu insemnetate pe respectulu din partea dtale! ar' fi unu banu fara pretiu pentru mine. Cu atatu mai multu sciu a apretiui iubirea si aderinti'a ce intempinu din partea compatrioticiloru mei, alu caroru caracteru e probatu, a caroru judecata e matura, a caroru anima nu e petrunsa de veninulu invidiei si inganfarei, — a caroru numeru e asia de insemnatu, catu prin null'a dtale nu sufere nici una scadere!

Tenerului b. nu i place, ca amu disu, ca evenimentulu, despre care amu scrisu la Gazeta, va face epoca in analele vietiei nóstre nationali! si dice ca acést'a o amu disu „in ironia". Nu ai ghicitu dle tenerule nu amu disu in ironia, ci in adeveratulu sensu alu cuventeloru! si dicu si astadi, ca ide'a infiintiarei unui teatru nationalu aflata de dta va face epoca! — dara ce feliu de epoca? — voma vedé, — ba eu póte nu voiu vedé, dara vei vedé dta, fiinduca precum se vede esti siguru, ca cá teneru cum te tieni! vei mai trai inca patrudieci de ani! insémna-ti! se nu uiti! si -ti ada atunci aminte de cele ce amu scrisu eu in Nr. 17 si 24 alu Gazetei din an. 1870!

Déca cuiva a datu Dumnedieu ochi, cá se nu védia, si urechi cá se nu audia, apoi nu sum eu de vina! Prin urmare nici ca suntu caus'a, ca tenerulu b. nu a vediutu argumintele aduse prin mine nu contra infiintiarei teatrului, cum scrie dlui, — ci pentru a arată nepesibilitatea si neoportunitatea realisarei acei idee; cari argumiute se afla in Nr. 17 alu Gazetei pag. 1 col. 3 incependu dela alinea 3 pana in fine si pre cari de si in estrasu le-au produsu insusi tenerulu b. in prelegerile sale Nr. 22 alu „Federatiunei" pag. 1 col. 3 alin. 3. Cum de nu le ai vediutu candu le ai cetitu? Cum de nu le ai cetitu candu le ai descrisu? Fii bunu si le mai cetesce una data, de nu te temi, ca ti se va face reu! Nu suntu acele argumiute? Ti au trebuitu si mai multe? Nu amu sciutu, ca voiu avé de a face cu ómeni (secui) din Olahfalu, cari, venindu una data episcopulu in visitatiune la ei si netragunduise clopotele dupa obiceiu, fiindu intrebati, ca de ce nu se tragu clopotele? i au insiratu episcopului cate si mai cate cause si numai in fine finali a esitu cu adeverulu afara, ca adica: „beserić'a nu are clopote" —

Eu amu cugetatu; ca amu de a face numai cu romani — intielepti — cari fórte nimeritu dicu, ca: la unu caru de óle e destula o bata! n'ai bani, n'ai teatru! 'ti trebuiescu banii pre sustienerea vietiei, nu i dá pe teatru!

Déca a-si fi combatutu eu cestiunea teatrului cu sange rece, cu argumiute dictate de ratiunea unui betranu, — atunci, scrie tenerulu, — atunci ar' fi fostu multiamitoriu betranului pentru consiliele sale intielepte, si póte fiindu convinsu de sinceritatea si bunetatea loru le ar' fi primitu! Se me erti tenerule b., dar' nu-ti credu, ací nu vorbesci sinceru; ar' fi in contra naturei cá una mama se se lapede a-si grigi si nutri fetiulu seu, pentru ca cineva ei va dice, ca acelu fetiu nu va avé viétia.

Apoi amu auditu cu cata indulgintia ati fostu catra acela, care a vroitu a vorbi in contra ideei infiintiarei teatrului, — amu auditu, ca s'au aflatu destui la conferintia, cari se amutiésca pre cei cari voru cutediá a fi in contra!

Apoi sciu dta, nu toti au voie si placere a se certá cu morile de ventu. Dara ca te indoiesci d. teneru despre sinceritatea, cu care amu desfasiuratu argumintele mele, ast'a dieu, ca nu mi o potu esplicá, — in desiertu, ratiunea mea betrana s'a cam tempitu, — si nu -mi remane alt'a decatu refugiulu la dical'a germana: wie der Schelm ist, so denkt er! Dta, se vede, ca nu in interesulu inaintarei culturei si alu fericirei poporului ai inventatu si imprastiatu ide'a infiintiarei unui teatru, ci — din altu scopu, dóra (dóra dicu) cá se-ti faci nume, cá se-ti saturi ambitiunea, — acest'a a crede me indreptatiescu cele ce ai scrisu in Nr. 12 alu „Familiei", unde nu mai multu se lauda resultatulu si veniitoriulu — ideei — catu ingeniositatea si sublimitatea (de si modesta) a nascutoriului ideei; — si apoi judecandu despre dta credi, ca si eu pentru acea sum contra infiintiarei teatrului, cá se amu si eu renume si se strigu si eu victoria! betranulu are astadi serbatória, cum ai strigatu dta in Nr. 12 alu „Familiei"! etc. Tare te insieli! Vedi eu amu sciutu, ca -mi bagu man'a in cuibu de vespi, candu amu scrisu, amu sciutu, ca tenerimea — te rogu se erti déca te afli vatamatu, ca ve numescu tenerimea, — care are una fantasia mai viia si nu se sparia asia usioru de orice pedeci, — va fi in contra mea, — apoi ca din partea tenerului b. voiu fi tractatu cu cunoscut'a-i onestitate si umanitate nici ca m'amu indoitu, — asia déca nu amu potutu calculá la nume si renume si victoria, cum ai calculatu dta, ca óca vedi dta astadi la noi romanii numai acei a nume si reputatiune, cari facu dupa voiea si placulu tenerimei (din Pest'a intielegu) pardonu! onóre celoru carora li se cuvine, numai a unoru dintre teneri, numai a publicistiloru, cari au ajunsu culmea intieleptiunei de potu face partasi din ea si pre cei betrani! li potu dá snatu si a-cestor'a!

Tenerulu dice, ca eu nu amu cercatu a combate ide'a teatrului prin argumiute sanetóse, ci „prin insulte personali". Se te miri! -mi impata mie, ca nu amu adusu argumiute, ci amu insultatu, si in momentulu acela insultá elu si — nici catu e negru sub unghie nu motivéza necesitatea realisarei ideei lui!

Ne numindu eu pe nimene cu numele in corespundinti'a mea din 2 Martiu nu sciu cu ce dreptu si ratiune (tenera) póte vorbi tenerulu de insulte personali, dara nu sciu nici cari suntu acele insulte. Eu negu, ca in tóta corespundinti'a mea se afla baremu unu cuventu vatamatoriu de onóre, de caracteru, (in ambitiunea sa póte se se afle cineva vatamatu, dara ast'a nu e insulta), cu atatu mai pucinu nu, cu catu eu ne numindu pe nimene amu spusu numai cum cugetu eu despre nascerea ideei infiintiarei teatrului si ce sciu despre latirea ei, si ce asiu dorí si eu déca ar' fi destulu cu dorirea numai, cá se potu fi patriotu bunu.

Ah! ba sciu acuma cu ce s'a vatamatu si s'a tienutu insultatu tenerulu b.! pentru ca amu scrisu, ca „cum mi-amu intipuitu eu, ca s'a nascutu idea infiintiarei teatrului nationalu".

Ei dle! cum te ai potutu aflá vatamatu séu insultatu prin ast'a? Au nu amu cu dreptu nici a-mi intipui cum se póte nasce una idea! cá ide'a teatrului! Séu amu nimeritu séu amu gresitu. Déca amu gresitu e slabitiunea mea, care nu póte detrage onórei si caracterului nimenui, ci numai intieleptiunei mele. Déca amu nimeritu apoi e adeveratu ce mi-amu intipuitu eu, si chiaru pentru acea nu póte vatama, nu póte insultá pe nimene.

Dara se vede (mi se pare, éra -mi intipuiescu numai), ca chiaru prin ast'a s'a aflatu insultatu tenerulu b. — póte se gresiescu, dara a vatamá nu vreau — pentru ca vedi! acuma scimu, ca una comedia órecare are pe acel'asi parinte, pe care lu are si ide'a teatrului nationalu — dupa cum ne spune insusi in Nr. 12 alu „Familiei", nu sciu inse, ca nu se voru fi aflandu si altii cari se reclame dreptulu de paternitate alu acelei idei! — Apoi éra se vedi domnule tenoru, ca nascerea unei anumite comedii cade intr'unu periodu cu nascerea ideei teatrului nationalu, apoi cum se nu alunecu a crede, ca Dieu asia s'a nascutu ide'a cum mi-amu intipuitu eu! ast'a-i un'a. Alt'a i ca uitate! romanii (dincóce de Carpati vorbescu) au mai avutu ómeni invetiati, ómeni cu zelu inflacaratu pentru inaintarea culturei si a fericirei natiunei romane, dóra si mai invetiati cá autorulu ideei teatrului nationalu, cari au scrisu carti au facutu si fundatu scoli, beserici, pane pentru studenti, stipendii, pensiuni etc. totu pentru romani, si la nici unulu nu i a venitu in minte se redice templulu Thaliei! se faca unu fondu pentru teatru nationalu, — pentru ce! eu cugetu 1) au pentru ca nici unulu din ei nu au scrisu comedii, — se me erti, ca ast'a e credinti'a mea! si 2) pentru ca acei barbati aredicati la inaltimea misiunei loru, — nu cá pres'a nóstra tenera, care crede, ca cea mai ardente necesitate este a avé teatru — au priceputu si sciutu mai bine de ce are lipsa mai ardente natiunea romana.

Déca nu e asia! déca nu aceia s'au redicatu la inaltimea misiunei loru, ci pres'a tenera romana, apoi — apoi atunci rusinative in momentele vóstre voi Sincaiu, Aronu, Ramontiai, Siuluiu, Gozsdu si ceialalti, cari nu v'ati sciutu redicá la inaltimea misiunei vóstre si nici ca ati scrisu ceva, nici ca ati lasatu fonduri pentru teatrulu nationalu, pentru adeverat'a scóla de cultura! Ascundetive voi pigmelloru si piticiloru Baritiu, Cipariu etc. N. Zsiga, brasioveni si naseudeni, dinaintea aflatoriului ideei teatrului nationalu, cari nu v'ati cunoscutu misiunea vóstra, nu ati scrisu nemica pentru teatru, — nu ati redicatu Templulu Thaliei! ci ati datu banii pre gimnasii, seminarie si alte lucruri, de cari nu aveamu asia ardente trebuintia!

Se nu credi, ca aceste le scriu numai de parada, nu, ci cu tóta seriositatea, pentru ca vedi dta se mai potu aflá ómeni cu bani, devotati causei nationale, iubitori de fericirea si cultur'a natiunei, cari déca se voru convinge prin arguminte contrarie, ca cea mai ardente necesitate este a redicá t., nu -si voru dá banii pentru scoli si ajutorarea teneriloru lipsiti de midiuloce pentru a studia, ci ei voru dá pentru teatru, avendu mai mare lipsa de acest'a, si fiindu acest'a adeverat'a scóla de cultura, dupa cum scrie „Familii'a".

(Va urmá.)

Vien'a 13 Aprile. (Escerpte dintr'o cor.) Pana acuma, inca nu se scie, nemica despre programa noului cabinetu. Unii dicu, ca ea va fi a actiunii; altii a pasivitatii si alti árasi ca va fi a temporisarii. Adeverulu afara de Ddieu lu scie numai c. Beust, suptu a carui auspicia s'au formatu acestu cabinetu de diumetate aristocratiecu, de diumetate birocratiecu. In fine vomu vedé, ce va mai aduce si diu'a de mane.

In faci'a situatiunei critice, in care se afla de presente Austri'a, contele Beust, espedá o depesia-circularia la representantii Austro-Ungariei in strainatate. In acesta depesia c. Beust dice: „Ca crisea actuala nu invólve de locu schimbarea sistemului, de órace suveranulu este firmu determinatu, a sustiené constitutiunea din Decembre 1867 si progresele, ce au emanatu din ea pentru Austri'a. Regimulu parlamentariu pe basea dualistica, nu este amenintiatu(!). Inse este necesariu, a face acestu regimu acceptabilu pentru tóte nationalitatile Austriei si a'lu contopi cu autonomi'a pretinsa, a administratiunei interne a provinciloru." —

Se sustiene, ca in dilele viitórie, corifeii aristocratiei feudale din Boemi'a si Morávi'a, intre cari se numera Clam-Martinitz, Egbert Belcredi, Hugo Salm, Georg Lobkowitz, voru tiené o conferintia aici in Vien'a.

Acésta scire „Neue freie Presse" o glosézа, de eschiamandu astfeliu: „Acestia suntu barbati de statu, cari ne voru scapa! In fine o anecdota politica; care in timpulu presentu este destulu de caracteristica, pentru ca se merite a fi comunicatu. Unu corespondentu din Vien'a alui „Pester Lloyd", scrie, ca: Venindu Potocki la imperatulu, pentru cá se se planga, pentru greutatile, ce le intempina in formarea unui cabinetu parlamentariu, imperatulu a fi respunsu urmatóriele: „Spune deputatiloru, ca déca ei voru arunca constitutia, eu o voiu redica." —

SS. parinti din conciliulu dela Rom'a, credu ca ne aflamu inca pe timpurile lui Torquemada si alui Petru Arbues. Neincetatu emitu la afurisanie. Déca va merge totu asia, apoi mane poimane nu va mai ecsiste nici o sciintia pe lume, care se nu fia afurisita de infalibilulu papa Pio nono. Multu fanatismu se cere, pentru cá cineva, — se denege si se afurisésca progresulu civilisatiunei si alu producteloru spirituli omenescu, depusu in sciintiele moderne.

Afurisania este arma muriudului si a celui slabu. Sciinti'a, libertatea conscientiei si a ideeloru este arm'a secolului nostru si a generatiuniloru viitórie! — Junius.

Impregiurarea, ca ministrii demisionati Giskra, Herbst, Bresti cu demisionarea primira si title de consiliari intimi, ér' cumca in noulu ministeriu numai trei ministerie suntu inlocuite, adica c. Potocki, cá presiedinte si ministru de agricultura, c. Taaffe cá ministru de interne si conducatoriu alu politiei si cav. de Tschabuschnigg cá ministru de justitia si conducatoriu ministeriului de cultu si institutiune, ér' la finantia Karl Distler si la comerciu de Pretis esti dou numai conducatori provisori, cu tóte, ca acestu ministeriu se numesce ministeriu de aplanare: aceste impregiurari facu cá nici cechii, nici polonii, dar' cu atatu mai pucinu nemtii se póta spera dela elu vreo multiumire si stabilitate.

Boemii nu credu, ca negotiatiunile de invoire se potu face cu natiunea boema in senatulu imperiale, pentruca ei astépta mai antaiu incoronarea, care se pertracteze inir'o dieta generala a tieriloru coróneicechice, adica diet'a Boemiei, Moraviei si Silesiei intrun'a, se pertracteze la olalta actele si documentele incoronarei.

Polonii in adunarea reuniuniloru democratice vréu un'a dieta constituanta in Cisleitani'a spre a straformá de nou Austri'a cu respectarea (!) dualismului si a autonomieloru provinciale pe basea legiloru fundamentale liberale.

Tirolesii voru autonomia deplina provinciale, cá si slovenii din Stiri'a si istrianii; ma vréu uniune numai personale, cá si liberalii din stang'a in Ungari'a. Prin urmare in locu de apropiare se totu mai departéza prospectulu de un'a invoire pe basea de acum, cu tóte, ca min. inca nu -si a datu in publicu program'a. — Feudalii inse inaintara unu memorandu Mai. Sale, in care ceru, ce? — Chiaru revisiunea impacarei cu Ungari'a. —

Din Bucovin'a cetimu prin diurnalele Vienei un'a adresa a comunei orasiului Radautiu, cu datu 26 Februariu 1870, in care se dechiara, ca tienu tare de constitutiunea imperiala si protestéza in contra calcarei drepturiloru prin maioritatea dietei din Bucovin'a, pentruca o determinata a introduce legea pentru desdaunarea dreptului de propinatiunea vinarsului, pe lunga ce tiér'a acést'a de 184 mile patrate e apasata de unu adausu la dare de 12 milióne pentru desdaunarea pamentului, unu aruncu ad. de 55 cr. pe florinulu darii drepte. Se scie, ca in Radautiu e lume fidanésca, care a mai córutu dela locurile inalte o alta representatiune mai buna in Bucovin'a, escriere de nóue alegeri si introducerea alegeriloru directe la senatulu imper., ér' la legea de desdaunare de 8 milióne pentru dreptulu de propinatiunea sér crismaritu se nu se primésca nici decatu sanctiunea pré inalta.

Diurnalulu politicu romanu le lipsesce fratiloru din Bucovin'a, cá so-si apere caus'a nationale, ca altfeliu le va bate ór'a espirarei in noianulu straisnumului, ce le joca fest'a din tóte partile. Atati cavaleri! Se dica numai si se se faca indata seninu romanescu pe orisontulu acelei tieri prin respandirea mai rapede a luminii si a culturii intre poporu, care trebuie indulcitu si cu usiurari de sarcini, cá se devina o anima si unu sufletu, cum a mai fostu, candu a fostu. — Pentru unu interes de nemicu se perde o vietia nationala cu interesele cele nesecate si de perpetuitate.

In comunitatea din Cernauti s'a luatu la disputa caus'a tramisei adrese catra br. Petrino, care esi din senatu, prefacunduse straini, cá n'ar fi avutu cunoscientia de adresa. Cum a remasu in fine finali lucrulu?! Reu mergu lucrurile si in Bucovin'a, déca cavalerii nu -si dau toti man'a cu mana spre a deochea odata amestecatu, ponendu stavila la impiarea romanului. —

— Br. Hesz maresialu campestru a repausatu in alu 82-lea anu alu vietii. Dela 1805 in tóte resbelele Austriei au luatu parte acestu campionu alu monarchiei cu renume istoricu. Hesz testá crucea Mari'a Terési'a si bastonulu de maresialu archiducele Albrecht. —

Cronica esterna.

ROMANI'A. Pana in momentulu de facia inca nu s'a pututu formá min. nou, fiinduca Ionu Ghica inca renuntiá la formarea unui cabinetu.

In 8/20 Aprile prin mesagiu domnescu se inchise sesiunea anunciandusse camerei, ca d. A. G. Golescu e insarcinatu cu compunerea cabinetului si camerele suntu chiamate pe 12 Maiu la sied. estraordinaria pentru votarea mai incolo a bugetelora.

In armata s'a facutu vreo suta trei dieci de stramutarii de oficiari. Diurnalele -si batu jocu de somnulenti'a regimului.

In 2 Aprile se aprinse pe unu vasu in Dunare unu fócu infricosiatu de 20.000 rogojini, ce se aflá pe vasu situatu in canalulu dela Giurgiu.

— A esitu la lumina sub forma de revista diurn. „Dimbovitia" sub redactiunea dn. D. Bolintineanu. Inca nu lu vediuramu esitu la lumina pana acum, se dice inse, cá va luptá pentru constitutiune si traditiunile patriei.

Teatrulu. „Inf. buc." ne decoperu in Nr. 98, ca d. **M. Millo,** iubitalu artistu alu Romaniei, se prepara a intreprinde o calatoria in Ardélu. Apoi eschiama: „Éca o fericita scire pentru fratii nostri de preste munti!"

Ar' fi si mai fericita asemenea scire, candu din cele multe celu putinu una societate teatrale din Romani'a s'ar subventiuná astfeliu de catra statu, — si in adeveru nici ca i ar' curge vreunu picu de sange, din unu asemenea sacrificiu pentru fratii loru — incatu nu numai se póta veni in totu anulu prin diversele regiuni ale carantinatiloru sei frati, ci se fia chiaru si indetorata a face acésta. Limbagiulu celu deschisu si curgatoriu alu fratiloru din Romani'a, elu mai ca e singuru chiamatu, asia dicundu, a intra in servitiulu Thaliei, — pentrucá se póta face efectu, se póta impune, si se póta entusiasma si electrisa pe cei dosediti si aruncati la spatele lui Ddieu intre fii cei superbi ai Asiei, cari de ar' poté ar' inchide romanului si resuflulu aerului, cá se nu póta vegeta, decatu numai pentru a le poté face servitiale loru de sclavu. — Ei maghiarii au numai vr'o cateva mii frati in Romani'a, si le sprijinescu pe facia societatile de lectura de acolo, besericele, scólele, ma societatea St. Ladislau intretiene si una propaganda cu ei etc. Atatu de neaperata e o mesura cá acésta si sprijinulu conservarei romanismului dintre ungro-nemti!!! unde si aerulu e infectatu de mania de a desnationalisá si a desproprietarisá! —

Dupa „Inf. buc." „Duminec'a, 5 Aprile s'a inceputu instructi'a militieloru in tóta tiér'a. Dé ce-tiu, cá aceste instructii se fia salutarie tierei la casu de nevóia!" —

A. Schwarze et Bartha,

piati'a Nr. 16,

recomenda cumparatoriloru (musteriiloru) sei si onoratului publicu

materie de primavéra

de cele mai nóue din laintru si din tieri straine, intr'o cuantitate avuta, pe alesu, cu pretiurile cele mai moderate.

Pentru pregatirea si efectuarea solida si cu-renda a totu feliulu de vesmente de specialitatea croitoriei se va purta, cá si pana acuma, cea mai mare grigia. 5—6

Redactoru respundietoru
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.